ספרי — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

דבר מלכות

כי תשא

הירידה היא חלק ממש מהעלי' - כדי להגיע ל"קרן עור פני משה"

●

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק
ויום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון ה'תשנ"ב

– תרגום מאידית –

א. בפרשת כי תשא מצינו דבר חידוש:

בפרשה זו מדובר אודות ענינים מן הקצה אל הקצה – הלוחות הראשונות[1], חטא העגל ושבירת הלוחות[2], תיקון וכפרה על החטא ע"י תפלת משה[3], ראיית משה כבודו של הקב"ה[4], י"ג מדות הרחמים[5], נתינת לוחות האחרונות[6], עד להסיום אודות „קרן עור פני משה"[7]. דאע"פ שענינים אלו הם מאורעות שאירעו בהמשך אחד, הרי נוסף לכך שיש להבין מדוע התורה (מלשון הוראה[8]) מספרת לנו באריכות אודות הענינים הבלתי רצויים (ובפרט דלכאורה: מאי דהוה הוה[9], ואפילו „בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב"[10]) ה"ה ענינים שונים לגמרי, מן הקצה אל הקצה, בריחוק הערך הכי גדול ביניהם:

הלוחות הראשונות הם ענין הכי נעלה שניתנו מלמעלה, „והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים"[11], שבירת הלוחות (בגלל מעשה העגל) היא ירידה שאין כמותה, י"ג מדות הרחמים וראיית משה בכבודו של ה' – ענין הכי נעלה, ולאחר מכן נתינת לוחות האחרונות – סוג לוחות אחר לגמרי („פסל לך"[12], מעשה ידי משה), שבאו בגלל החטא ושבירת הלוחות הראשונות, וניתנו בזמן שונה [נתינת לוחות הראשונות בסוף ארבעים יום הראשונים, ונתינת לוחות האחרונות – בסוף ארבעים יום האחרונים, ביום הכפורים[13]], ואעפ"כ באים כאן כולם בפרשה אחת, בהמשך אחד. שמזה מובן שנוגע לידע שכולם הם חלק מהמשך ענינים אחד.

יתירה מזו:

בפרשתנו מדובר גם אודות הפרטים במעלת הלוחות הראשונות („לוחות אבן כתובים באצבע אלקים"[14], „לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו' והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות"[15], עד שגם בלוחות האחרונות מדגישים את מעלת הלוחות הראשונות – „פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו'"[12], בכ"ף הדמיון, כי אינם מגיעים למעלת ה„ראשונים" שהם „מעשה אלקים").

ולכאורה: פרטי מעלת הלוחות הראשונות היו צריכים להכתב בסוף פ' משפטים, שם הוא המקום העיקרי המדבר אודות לוחות הראשונות („עלה אלי ההרה גו' ואתנה לך את לוחות האבן

1) לא, יח. לב, טו־טז.
2) לב, א ואילך.
3) שם, ל ואילך.
4) לג, יז ואילך.
5) לד, ה ואילך.
6) שם, א ואילך.
7) שם, כט ואילך.
8) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד. וראה זח"ג נג, ב.
9) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.
10) ב"ב קכג, א. וראה פסחים ג, א.
11) פרשתנו לב, טז.
12) שם לד, א.
13) פרש"י שם, כט.
14) פרשתנו לא, יח.
15) שם לב, טו־טז.

גו'"[16]). וכאן, בפרשתנו, הי' מספיק שיהי' כתוב בקיצור (כהקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות) „ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן"[14], ולאח"ז „וירא העם כי בושש משה גו'"[2].

איך מתאים שבמקום המדבר אודות (החטא שהביא ל)שבירת הלוחות הראשונות יוסיפו ענינים חדשים במעלת הלוחות הראשונות – ה"ז ע"ד לועג לרש[17] ח"ו?!

– אלא שמזה מובן, שכאן באים הלוחות הראשונות (לא כטפל והקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות, אלא) כחלק מכל הענין והמשך אחד – של הלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות.

אפילו לפי פירש"י[18], ש„אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים הי', שהרי בי"ז תמוז נשתברו הלוחות וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל ולמחרת התחילו בנדבת המשכן כו'" – הרי (א) לכאורה אי"ז ביאור בנוגע להפרטים המסופרים כאן אודות הלוחות הראשונות, שמקומו הוא בס"פ משפטים, כנ"ל[19]. (ב) ועיקר: ע"פ הידוע[20] שגם במקום שאומרים „אין מוקדם ומאוחר בתורה" ישנו טעם לסדר זה (כל דבר בתורה – גם סדר בתורה – הוא בתכלית הדיוק) – צריך להבין מדוע הענינים הנ"ל מסופרים כאן בפ' כי תשא[21].

נוסף לכך, מובא קרוב לסיום הפרשה עוד ענין שלכאורה אין לו שייכות כלל לכאן – הציווי על שלש רגלים[22]!

ב. השאלה מתחזקת עוד יותר מצד שם הפרשה – „כי תשא"[23]:

ידוע[24] ששם הפרשה מורה על תוכן כל הפרשה. ועפ"ז צריך ביאור בנוגע לפרשתנו: שם הפרשה („כי תשא") קאי בפשטות רק על הציווי בתחלת הפרשה לתת מחצית השקל, ואין לו שייכות כלל לרוב הפרשה – כמדובר לעיל, שרוב הפרשה מדברת אודות ענינים אחרים לגמרי, שלכאורה אין להם כל שייכות להתחלת הפרשה!

יתירה מזו: מעשה העגל – שתופס חלק חשוב מהפרשה – ה"ה ירידה שאין כמותה, עי"ז „חזרה זוהמתן"[25] מחטא עץ הדעת[26] (לאחרי ש„פסקה זוהמתן" במ"ת[27]), עד שזהו ראש ושרש דכל

16) משפטים כד, יב.

17) משלי יז, ה. ברכות יח, א. סוטה מג, ב.

18) פרשתנו לא, יח. וראה גם פרש"י שם ל, טז (בסופו). לג, יא – כדעת התנחומא תרומה ח.

19) וכן לפי' הרמב"ן (ר"פ ויקהל – כדעת הזהר ח"ב קצה, א) שהפרשיות נאמרו על הסדר (כי חטא העגל הי' לאחרי ציווי ה' למשה על עשיית המשכן, וקודם ציווי משה לישראל בפ' ויקהל) – צריך ביאור, מה נוגע לספר כאן הפרטים על מעלת לוחות ראשונות, כנ"ל בפנים.

20) ראה של"ה תב, ב.

21) ראה ראב"ע ריש פרשתנו: „ואחר כן הזכיר תפלת משה לפני רדתו מן ההר, והוצרך להזכיר מעשה העגל בתחלה לדעת למה התפלל כו'". היינו שזהו כאילו „מאמר המוסגר" כדי לדעת למה התפלל. אבל מכיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, מובן, שהזכרת מעשה העגל בפרשתנו נוגע לתוכן והמשך הענינים.

22) פרשתנו לד, יח ואילך.

23) כן נקראת ברמב"ם בסדר תפלות כל השנה בסו"ס אהבה.

24) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.

25) זהר ח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. וראה תניא ספל"ו.

26) שבת קמו, א.

27) שבת שם. זהר שם.

החטאים, כמ"ש[28] „וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", „תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל" – בדיוק להיפך מתוכן (שם הפרשה –) „כי תשא את ראש בני ישראל", נשיאת ראש ועליית בנ"י[29]!

וכן בסוף הפרשה – בענין קרני ההוד – דרוש ביאור: מדוע נוספה במשה המעלה ד„קרן עור פניו" דוקא לאחר שקיבל את הלוחות האחרונות, ולא בקבלת לוחות הראשונות[30], „והלא[31] כבר נהנה מזיו השכינה בארבעים יום הראשונים כמו בארבעים יום השלישיים"?[32] ואדרבה: הגילוי אלקות בלוחות הראשונות (בהיותם „מעשה אלקים") הי' נעלה יותר מהלוחות האחרונות (שהיו מעשה ידי משה), נוסף לכך שנתינת לוחות הראשונות באה לאחר הגילוי הנעלה והקולות וברקים דמתן תורה (משא"כ הלוחות האחרונות ניתנו בחשאי)[33] – וא"כ, היתכן שדוקא בקבלת לוחות האחרונות ניתוסף במשה „קרן עור פניו"?!

ג. הביאור בכל זה יובן בהקדים שבכל פרשה (מג"ן פרשיות[34]) בתורה יש ענין מיוחד ובפ"ע בו היא נחלקת משאר הפרשיות. כמובן גם מזה שקורין כל פרשה (מתחלתה ועד סופה[35]) רק פעם אחת בשנה.

ועד"ז בנוגע לפרשת כי תשא: יחד ע"ז שכי תשא היא פרשה בפ"ע, ה"ה פרשה נפלאה שיש בה חידוש (לגבי כל שאר הפרשיות) שהיא כוללת בתוכה את כל סדר ההשתלשלות, מתחלתו ועד סופו. החל כפי שהוא בתורה (שממנה הוא סדר השתלשלות העולמות[36]) – כל התורה כולה מהתחלת התורה עד לסיום התורה. ובמילא כוללת פרשה זו את כל

---

28) פרשתנו לב, לד ובפרש"י. מסנה' קד, א.

29) גם לפי פירוש חז"ל ש„תשא את ראש בנ"י" (ע"י נתינת מחצית השקל) באה לכפר על חטא העגל (ירושלמי שקלים פ"ב סוף ה"ג. תנחומא פרשתנו י"א. ועוד).

30) ראה פרש"י פרשתנו לד, כט (משמו"ר פמ"ז, ו. תנחומא פרשתנו לז): „ויהי ברדת משה – כשהביא לוחות אחרונות ביוהכ"פ . . ומהיכן זכה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר (פרשתנו לג, כב) ושכותי כפי". ובמפרשי רש"י (רא"ם. גו"א. דברי דוד) מבואר שקושיית רש"י היא: למה לא היו באמת קרני ההוד בלוחות הראשונות („דלכאורה אנו אומרים שזכה לה ממעלת הלוחות ולמה יש מעלייתא באחרונות טפי מהראשונות" – דברי דוד שם). ועל זה פירש רש"י „מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר ושכותי כפי" (היינו ש„זה בא לו דוקא ע"י מעשה שהי' קודם אחרונות" (ולא ע"י הלוחות עצמן) – דברי דוד שם).

אבל: מפשטות לשון הכתוב „ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה גו' כי קרן עור פניו בדברו אתו" מובן, שיש לזה שייכות לענין דלוחות האחרונות דוקא (ולא ללוחות הראשונות). ובפרט ש„ושכותי כפי" הי' דוקא ע"י תפלת משה לאחרי שבירת לוחות הראשונות.

31) לשון הרא"ם שם.

32) ובפרט לפי פירוש שני בתנחומא שם (אבל פירוש זה לא הובא בפרש"י) „בשעה שהי' הקב"ה מלמדו תורה מניצוצות שיצאו מפי השכינה נטל קרני ההוד". ולכאורה, עיקר לימוד התורה (מפי השכינה) הי' לפני נתינת לוחות הראשונות בארבעים ימים הראשונים.

33) ראה תנחומא פרשתנו לא. פרש"י פרשתנו לד, ג.

34) זח"א קד, ב. זח"ב רו, ב. תקו"ז תי"ג (כט, ריש ע"ב). סידור הרס"ג – קריאת התורה. ספר האורה לרש"י הל' ספר תורה סי' עג.

35) משא"כ חלקים מכמה סדרות קורין גם בזמנים אחרים בשנה (כמו הארבע פרשיות, קריאת מועדי השנה וכיו"ב).

36) ראה ב"ר בתחלתו. זח"ב קסא, א־ב.

הענינים כולם.

– בכל ענין בתורה אפשר למצוא את כל הענינים, כמאחז"ל[37] „הפך בה והפך בה דכולא בה", די"ל שקאי לא רק על כללות התורה, אלא גם על כל ענין פרטי בתורה, ועאכו"כ פרשה שלימה – אבל ברוב הענינים ה„כולא בה" נמצא רק ברמז וכיו"ב וצריך למצוא ולגלות זאת (ע"י יגיעה „הפך בה והפך בה"); משא"כ בפ' כי תשא החידוש הוא, שה„כולא בה" נמצא שם בגלוי, באופן דתורה שבכתב – בכתב בגלוי.

ד. והענין:

הקב"ה קבע שכל הענינים נחלקים בכללות לשלשה: ראש, תוך (אמצע) וסוף[38]. קודם כל בא הראש והתחלת הכל – שכולל בתוכו (כוונת ותכלית) כל הדבר. לאחר מכן – בא הדבר עצמו, התוך והאמצע, שעל־ידו נעשה התכלית ולבסוף מגיע הסיום והשלימות והסך־הכל של כל הענין, כאשר נשלמת התכלית (כי „סוף מעשה במחשבה תחלה"[39]).

ובכללות ה"ז נחלק בג' הענינים של (א) תורה – היסוד והתחלת כל הענינים, כדברי חז"ל[40] ש„תורה נקראת[41] ראשית דרכו", כי היא קדמה לעולם[42], וזהו התכלית והכוונה דכל הענינים, „בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית"[40]. (ב) בריאת העולם (וסדר השתלשלות בכלל) והעבודה בבריאה כדי למלאות את תכליתה (בשביל התורה), ו(ג) גמר ושלימות הכל – בגאולה האמיתית והשלימה, כשמתמלא „תכלית ושלימות בריאת עולם הזה שלכך נברא מתחלתו"[43].

ויש לומר, שג' ענינים אלו מרומזים בשלשת האותיות הראשונות א' ב' ג': כל התורה כלולה בעשרת הדברות[44] הכלולים בתיבה הראשונה „אנכי"[45] הנכללת ומתחילה באל"ף[46]. בריאת העולם – „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"[47] – מתחיל בבי"ת[48], כי ב„בי"ת נברא העולם", כמבואר בחז"ל[49]. וראש התיבה דגאולה – האות גימ"ל.

ובפרטיות יותר ישנם ג' ענינים אלו

37) אבות ספ"ה.

38) ראה גם ספר השיחות התש"נ ח"ב ע' 464 ואילך.

39) פיוט „לכה דודי".

40) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה תנחומא שם ה.

41) משלי ח, כב.

42) שבת פח, א. ועוד.

43) תניא פל"ו.

44) ראה ירושלמי שקלים פ"ו ה"א. פרש"י משפטים כד, יב. וראה תו"ש כרך טז מילואים ס"א. וש"נ.

45) כידוע שתיבת „אנכי" כוללת כל הפרטים שבדיבור אנכי (ראה פורת יוסף (כג, ד) בשם הבעש"ט), ש„אנכי ולא יהי' לך הם כללות כל התורה כולה" (תניא רפ"כ. וראה תו"ש שם. וש"נ), ויתירה מזו – שדיבור אנכי כולל גם הדיבור לא יהי' לך (ראה „הדרן על הרמב"ם" (קה"ת תשמ"ה) ס"ו).

46) ראה פנים יפות (לבעל ההפלאה) יתרו כ, ב.

47) ר"פ בראשית.

48) והטעם שהתחלת התורה ובריאת העולם אינה באות אל"ף (דאנכי), ראשון כל האותיות, ואל"ף דאנכי קדמה לעולם והוא תכלית הבריאה – ראה לקמן סעיף ו. והתיווך עם הביאורים בזה במדרשי חז"ל שבהערה הבאה והביאור ע"ד החסידות (אוה"ת בראשית תקסו, א. וראה לקו"ת ראה יט, ב. ועוד) – ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז ס"ז ואילך.

49) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב. ב"ר פ"א, י'. תנחומא (באבער) יתרו טז. ועוד – הובאו בתורה שלימה ר"פ בראשית.

בסדר השתלשלות הבריאה עצמה: (א) קודם כל – עלה ברצונו יתברך לברוא את העולם. (ב) הבריאה בפועל. (ג) שלימות הבריאה – בגאולה העתידה – ע"י „מעשינו ועבודתינו" להמשיך ולגלות אלקות בעולם[50]. ובלשון הקבלה והחסידות[51]: (א) לכל לראש, אור אין סוף ממלא כל המציאות – אוא"ס לפני הצמצום. (ב) לאח"ז – צמצום האור כך שנשאר חלל ומקום פנוי. וכוונת הצמצום היא בשביל הגילוי – שיהי' גילוי אלקות בעולם, עד שמגיעים אל (ג) שלימות הגילוי, שממשיכים בתוך החלל ומקום פנוי – אוא"ס, עד לאוא"ס הבלי גבול שלפני הצמצום, עד שנעשה – דירה[52] לו יתברך – לו לעצמותו[53] – בתחתונים.

ה. ויש לומר שמכיון שכל הענינים נמשכים ע"י התורה (ה„דיפתראות ופינקסאות" של העולם, ואסתכל באורייתא וברא עלמא[36]) – לכן נחלקת התורה עצמה בהתאם לג' ענינים אלו:

(א) התחלת התורה היא „בראשית" שזה כולל – לא רק התחלת הבריאה, אלא לכל לראש האל"ף (ראשית) של התורה שקדמה לעולם, שכן „בראשית" פירושו „בשביל התורה שנקראת ראשית" (כנ"ל). וכמודגש גם בבי"ת (ד„בראשית") עצמו, שבי"ת „מכריז" שהוא בא כשני לאחר האל"ף – האל"ף (אנכי) דתורה.

(ב) „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" – בריאת העולם [ובפרטיות – ישנם בזה גופא ג' דרגות, כנ"ל], ולאח"ז המשך כל הפרשיות שבתורה, בם מדובר אודות המשך סיפור המאורעות בעולם והעבודה למלאות את הכוונה דבריאת העולם (בשביל התורה) – כמסופר ומצווה בארוכה בכל הפרשיות דחמשה חומשי תורה.

עד (ג) סיום התורה, שם מדובר על כך שה' מראה למשה „עד היום האחרון"[54], עד להסיום ממש – „לכל האותות והמופתים גו' ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל"[55] – סיום ושלימות התורה, שקשורה לשלימות דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (שמשה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון[56]), כשיהי' השלימות דגילוי אלקות („האותות והמופתים") „לעיני כל ישראל", כמ"ש[57] „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

כמרומז גם בפרקי אבות: (א) התחלת פרקי אבות היא „משה קיבל תורה מסיני" – כללות ענין התורה (כמאחז"ל[58] „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני"). (ב) „ומסרה וכו' והעמידו תלמידים הרבה וכו'"[59], הסדר דמסורת התורה מדור לדור – אופן התגלות התורה בפרטיות (ע"י „תלמיד ותיק עתיד לחדש"). (ג) סיום כל הפרקי אבות – „ה' ימלוך לעולם ועד"[60], שכולל כל המשך

50) ראה תניא רפל"ז.
51) ראה ע"ח בתחלתו. המשך תרס"ו בתחלתו. ובכ"מ.
52) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפל"ו. ובכ"מ.
53) ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפט. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.
54) ספרי ופרש"י ברכה לד, ב.
55) ס"פ ברכה (לד, יא־יב).
56) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.
57) מיכה ג, טו.
58) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. הנסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.
59) אבות פ"א מ"א.
60) בשלח טו, יח.

הזמן עד סוף כל הזמנים – הגאולה האמיתית והשלימה, כש„ה' ימלוך לעולם ועד", „לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו"[61] – שלימות מילוי הכוונה דקבלת התורה ומסירת ולימוד התורה במשך כל הדורות.

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך מדוע (מתן) תורה קשורה לענין ד„תליתאי" – כדברי חז"ל[62] „(בריך רחמנא דיהיב) אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי" (ור"נ גאון שם מבאר עוד ענינים של שלשה בקשר למתן תורה), כי היות שע"י (מתן) תורה מתמלאת תכלית כל סדר השתלשלות – הנחלק לשלשה (ראש תוך וסוף), לכן נחלקת התורה ל„תליתאי", א' ב' ג'[63].

ו. ויש לומר שג' ענינים אלו – נמצאים בגלוי בפרשתנו:

(א) הלוחות הראשונות, שעליהם חקוקים עשרת הדברות הראשונות[64] שנאמרו במתן תורה (החל מהאל"ף ד„אנכי"), הם האל"ף (ההתחלה והיסוד) דכל הענינים, כולל כל בריאת העולם, שנברא „בשביל התורה שנקראת ראשית".

(ב) הירידה דחטא העגל שהביאה לשבירת הלוחות – רומזת על ענין הבי"ת, הירידה הכללית בעולם („בראשית ברא גו'"), שנותנת מקום לענין החטא והשבירה כו', כידוע[65] שחטא העגל (שקשור לחטא הראשון, כנ"ל) בא כתוצאה מצמצום הראשון ושבירת הכלים ולאח"ז קטרוג ומיעוט הלבנה, ולאחרי ריבוי השתלשלות וצמצומים ופרסאות כו' – ה"ז נותן מקום לענין של חטא בפועל ר"ל.

והכוונה בזה היא, שע"י העבודה למטה, אפילו במצב של ירידה, ימלאו את כוונת הבריאה, „בשביל התורה" (כדלקמן).

(ג) הלוחות האחרונות מבטאים את ענין הגימ"ל – העלי' שבאה ע"י הירידה ושבירת הלוחות:

מבואר בחז"ל[66] ש„לעיני כל ישראל" (בסיום התורה) קאי על שבירת הלוחות שמשה „נשאו[67] לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר[68] ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר[69] אשר שברת, יישר כחך ששברת". ולכאורה: מה העילוי בשבירת הלוחות עד שהקב"ה יאמר על כך „יישר כחך"?!

וי"ל הביאור בזה[70]: כשם שע"י חטא העגל ניתוספה בבנ"י המעלה דבעלי תשובה[71] [ובגלל זה הי' החטא, כדלקמן], שלמעלה מעבודת הצדיקים („מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אינם עומדין"[72], עד שאין „יכולין לעמוד בו"[73]) – כך גם בנוגע לשבירת הלוחות (המסובב דחטא העגל), שהטעם (הפנימי) על כך הוא בכדי שעי"ז יתוסף עילוי

61) פרש"י שם.
62) שבת פח, א.
63) ראה פי' ר"נ גאון שם, „תורה שאותיות' משולשות אלף בית גימל".
64) ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 331 (לעיל ע' 272) הערה 10. וש"נ.
65) ראה ד"ה על כן יאמרו תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך). ד"ה באתי לגני תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קנה ואילך). וש"נ.
66) ספרי ופרש"י ס"פ ברכה.
67) ל' רש"י שם.
68) עקב ט, יז.
69) פרשתנו לד, א. עקב י, ב.
70) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 240 ואילך.
71) ראה ע"ז ד, סע"ב – נעתק לקמן בפנים.
72) ברכות לד, ב.
73) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

בתורה – הלוחות האחרונות שיש בהם מעלה לגבי הלוחות הראשונות, כדברי חז"ל[74] שהקב"ה אמר למשה רבינו (ע"ז שהצטער על שבירת הלוחות) „אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות . . כפלים[75] לתושי"". וכדברי הגמרא[76] „אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד שנאמר[77] כי ברוב חכמה רוב כעס", „לפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוב חכמה להטריחן יותר"[78].

וזהו גם העילוי בכך שהלוחות האחרונות היו מעשה ידי משה („פסל לך"), לא „מעשה אלקים" כמו הלוחות הראשונות:

מעלת הלוחות הראשונות (האל"ף) הוא כפי שהתורה ניתנת מלמעלה וזה נותן כח לעבודה גם למטה (הבי"ת וגימ"ל), כפשטות הענין שאל"ף הוא ראש כל האותיות והוא מוליך לבי"ת וגימ"ל. אבל היות שאל"ף מצ"ע (הגילוי מלמעלה) הוא לא בערך ואינו חודר בגדרי התחתונים (הבי"ת ד„בראשית"), שייך בזה ענין השבירה כו', כי מצד הבריאה עדיין לא מוכנים לכך [ולכן התחלת התורה היא אכן בבי"ת ולא באל"ף, כי הכוונה היא שיומשך ויחדור בעולם, שההכנות לזה נפעלו ע"י העבודה בכ"ו הדורות עד מתן תורה[79]].

משא"כ ע"י לוחות האחרונות, שבאים ע"י עבודת האדם (תשובה), והלוחות עצמן הם מעשה ידי משה – מתמלאת תכלית וכוונת הבריאה, שיגלו בעולם איך שהוא „בשביל התורה". ולכן נפעל ע"ז העילוי בתורה דלוחות האחרונות – שאין בזה שבירה כלל, ואדרבה – מתוסף בתורה „כפלים לתושי"", ובאופן שהתורה (הלוחות) נשארת בשלימות למטה באופן נצחי לעד ולעולמי עולמים[80].

עד – שזה מביא לשלימות ענין הגימ"ל – הגאולה האמיתית והשלימה, שאז תתגלה בשלימות[81] מעלת התשובה דבנ"י על חטא העגל[82] ומעלת הלוחות האחרונות[83] (שבאו ע"י שבירת לוחות הראשונות) – המעלה שבאה ע"י עבודת האדם למטה (ובפרט ע"י עבודת התשובה) למלאות תכלית הבריאה – „בשביל התורה".

---

74) שמו"ר רפמ"ו.

75) איוב יא, ו.

76) נדרים כב, ב ובפרש"י שם. וראה אוה"ת פרשתנו ע' ב'נז. המשך תרס"ו ע' פז ואילך. סה"מ תש"ו ע' 36 ואילך. ועוד.

77) קהלת א, יח.

78) פרש"י נדרים שם.

79) ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז.

80) שהרי הארון (עם הלוחות ושברי לוחות שבתוכו) נגנז (יומא נב, ב. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד), ויתגלה לע"ל.

81) ראה לקו"ש ח"ט ע' 241. ושם, שזהו הטעם שפרש"י „יישר כחך ששברת" דוקא בסיום פ' ברכה, כשהקב"ה מראה למשה רבינו „עד היום האחרון", כי אז תתגלה המעלה הבאה ע"י לוחות האחרונות.

82) ומכיון ש„ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" לחטא העגל (כנ"ל בפנים), מובן ששלימות התשובה תהי' דוקא לע"ל כשיבטל החטא לגמרי.

83) ראה סה"מ עטר"ת ע' שנט ש„אמיתת הגילוי דלעתיד" הוא דוקא ע"י הבירורים בכח התורה של לוחות האחרונות. וראה ד"ה ויתן לך תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בדוגמת המעלה שבלוחות השניות לגבי לוחות האחרונות (שם ע' צג)] ש„עיקר הגילוי מזה יהי' לעתיד".

נמצא שבפ' כי תשא נמצאים בגלוי כל ג' הענינים – האל"ף („ראשית") דתורה, הבי"ת ד„בראשית ברא גו'", והגימ"ל – סיום התורה, „לעיני כל ישראל", „יישר כחך ששברת".

ז. וכל ג' ענינים אלו בפ' כי תשא באים בהמשך אחד. ולכאורה: כיצד אפשר להשוות את הלוחות הראשונות (שניתנו מלמעלה) לחטא ושבירת הלוחות שבאה בגלל חסרון למטה (דאע"פ שזה מביא לאח"ז לעלי' נעלית יותר, ה"ז בא ע"י חטא האדם)?

וי"ל הביאור בזה:

ג' הענינים ושלבים הנ"ל הם סדר שהקב"ה קבע, שכל הענינים יתחלקו לשלש – אל"ף, בי"ת וגימ"ל (ראש תוך וסוף): שלאחר ראשית הענין (אל"ף) יבוא אמצע הענין (בי"ת) על־ידו מתמלאת התכלית, ודוקא זה מביא לגמר ושלימות הענין (גימ"ל), כמדובר לעיל.

ויש לומר שדרגת הבי"ת היא לא רק בנוגע לכללות הבריאה (הצמצום), אלא גם בנוגע לתוצאות שבאים מזה, עד לענין החטא ושבירה כו' (שנעשה ע"י הצמצום כו', כנ"ל ס"ו),

כפי שחסידות[84] מבארת את מאחז"ל[85] עה"פ[86] „נורא עלילה על בני אדם", שחטא עה"ד בא עי"ז ש„עלילה נתלה בו" (באדם הראשון) – שזה ש„לפעמים גובר הרע דיצה"ר על האדם ויחטא" ה"ז משום ש„מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה"[87].

שכן בנ"י מצד עצמם אינם שייכים כלל וכלל לענין החטא ח"ו[88], וכל הענין בא רק בגלל זה שהקב"ה בחסדו הגדול רצה להביא את בנ"י לעלי' הכי גדולה (למעלה ממצבם מצ"ע), לכן „עלילה נתלה בו" ונעשית ירידה לפי שעה (ע"ד מש"נ „ברגע קטן עזבתיך"[89] ובחיצוניות (רק למראה עינים), בכדי להביא את העלי' שלא בערך, ולא רק עלי' לרגע קטן (כנגד „רגע קטן עזבתיך"), אלא עלי' נצחית שאין אחרי' הפסק כלל. כפי שיהי' בגאולה האמיתית והשלימה – שבאה ע"י הירידה הגדולה בגלות – גאולה נצחית שאין אחרי' גלות[90], ואדרבה – מתוספים עוד עליות, עלי' אחר עלי' עד אין קץ, „ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון"[91].

נוסף להכלל שכל ירידה היא צורך עלי', הרי בנוגע לבנ"י – הירידה עצמה לאמיתתה היא אינה ירידה, אלא הדרך לעלי' נעלית יותר שלא בערך.

ועד"ז בנוגע לחטא העגל (שבדוגמת חטא עה"ד) – כמפורש בגמרא[92], ש„לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה", „לא היו ישראל ראוין לאותו מעשה", אלא „גזירת המלך היתה כו' כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה"[93].

כמודגש גם בכך שהבי"ת (ד„בראשית") – שכולל את הירידה והחטא – מצד עצם ענינו מבטא שקודם

84) תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך (יג, א ואילך). ובכ"מ (נסמן בלקו"ש חי"ח ע' 395 הערה 45).
85) תנחומא וישב ד.
86) תהלים סו, ה.
87) ל' התו"ח שם.

88) ובלשון הזהר (ח"ג יג, רע"ב. טז, א) „נפש כי תחטא – תוהא".
89) ישעי' נד, ז.
90) מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב. ועוד.
91) תהלים פד, ח.
92) ע"ז ד, סע"ב.
93) פרש"י שם.

לזה בא האל"ף (דאנכי), היינו שהבי"ת (הירידה בחיצוניות) הוא באמת רק שלב שני שבא לאחר האל"ף ומוליך לגימ"ל (הגאולה).

ח. עפ"ז מובן שכל ג' הענינים בפרשה – לוחות הראשונות, לוחות האחרונות ואפילו חטא העגל ושבירת הלוחות שבינתיים – הם חלק מסדר ופרשה אחת „כי תשא", ויתירה מזו – ענין אחד ממש, שתוכנו – „כי תשא", הנשיאת ראש ועלי' דבנ"י[94]. אלא שהענין נחלק לג' שלבים ודרגות: אל"ף, בי"ת וגימ"ל, ג' ענינים ואופנים בביטוי נשיאת ראש בנ"י:

(אל"ף) לוחות הראשונות, שפעלו בפשטות עליית בנ"י במ"ת. (בי"ת) החטא ושבירת הלוחות („יישר כחך ששברת"), שפעל את ענין התשובה („פתחון פה לבעלי תשובה"), החל מהתשובה דבנ"י אז, כולל גם – הענין הכי נעלה דגילוי כבודו של הקב"ה למשה וגילוי י"ג מדות הרחמים („סדר בקשת רחמים"[95]), וזה הביא לאח"ז (גימ"ל) – העלי' הכי גדולה דלוחות האחרונות, כולל – הגילוי הכי נעלה ד„קרן עור פני משה" (כדלקמן), עד לשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"ז יש לומר גם הטעם לכך שענין הלוחות וכו' מסופר כאן בפ' תשא – לאחר הציווי על מעשה המשכן (אע"פ ששבירת הלוחות היתה מקודם, כפרש"י הנ"ל) – כי, עשיית המשכן („ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"[96]) היא הכוונה דכל סדר ההשתלשלות, למלאות את ה„נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"[97], עי"ז שמגלים בעולם שתכליתו הוא „בשביל התורה ובשביל ישראל", כפי שיהי' בשלימות בבית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך"[98].

ומשום כך: לאחרי שהתורה מסיימת לספר אודות ציווי ה' למשה על מעשה המשכן (בפ' תרומה, תצוה ותחלת פ' תשא), לפני שמשה מוסר זאת לבנ"י (בפ' ויקהל) – מספרת התורה אודות ג' שלבים כלליים שישנם במילוי הכוונה: אל"ף – הלוחות הראשונות, בי"ת – הירידה ושבירת הלוחות שענינה הוא – להביא עלי' נעלית יותר, ענין הגימ"ל – הלוחות האחרונות.

ט. ובכללות יותר יש לומר, שגם בכללות פ' כי תשא – מתחלתה עד סופה – מרומזים ג' ענינים אלו:

(א) „כי תשא את ראש בני ישראל" (בתחלת הפרשה) קאי על ה„ראש" (אל"ף) דכל הענינים, שהם ישראל ותורה, שבשבילם נברא העולם, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו[99] ראשית[40]. ועאכו"כ „ראש בני ישראל", וכפי שה„ראש" נמצא במצב ד„תשא".

[ובפרטיות נכללים בזה גופא ב' הענינים האחרים (שכן בראש והאל"ף נכלל גם הבי"ת והגימ"ל, האמצע והסוף): הירידה – „העובר על הפקודים"[100], והעלי' שבאה מזה –

94) והרי „כי (תשא)" הוא גם לשון ודאי (ראה גיטין צ, א ובפרש"י שם).
95) פרש"י פרשתנו לג, יט.
96) תרומה כה, ח.
97) ראה במדב"ר פי"ג, ב: אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן.
98) בשלח טו, יז.
99) ירמי' ב, ג.
100) פרשתנו ל, יג־יד.

„לכפר על נפשותיכם"[101], ע"י „כופר[102] נפשו"][103].

(ב) המשך הפרשה – מעשה העגל ושבירת הלוחות, ענין הבי"ת.

(ג) סיום הפרשה – לוחות האחרונות (ענין הגימ"ל), עד להסיום ממש – ירידת משה מן ההר עם הלוחות האחרונות עם המעלה ד„קרן עור פניו וייראו מגשת אליו"[104], שזהו ע"ד הענין (בסיום חמשה חומשי תורה) ד„לכל האותות ומופתים גו' ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל"[105] [נוסף על „אעשה נפלאות" המדובר לפנ"ז בפרשה[106]].

ועד"ז מרומזים ג' ענינים אלו בשלש רגלים (קרוב לסוף הפרשה): חג הפסח הוא הראשון לרגלים[107], וקשור ל„חודש האביב"[108] (ר"ת אל"ף ולאח"ז בא הבי"ת[109]), גילוי מלמעלה למטה[110] („שהתבואה מתבכרת בבישולה"[111]). חג השבועות – השני לרגלים, וקשור ל„בכורי קציר חטים"[112] – עבודת האדם מלמטה למעלה[110]. ו„חג האסיף תקופת השנה"[112] – „בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית", „שהוא בחזרת השנה"[113] – השלישי ברגלים, קשור להאסיפה ושלימות דכל העבודה, ששלימותה הוא בגאולה האמיתית והשלימה, כשיהי' אסיפת כל בנ"י (כמ"ש[114] „אסף אסיפם נאום ה'"), וכל ניצוצי קדושה שבכל העולם כולו.

י. ע"פ הנ"ל יובן ג"כ החידוש דקרני ההוד של משה שנתוספו ע"י הלוחות האחרונות[115] [שזהו ע"ד העילוי דגימ"ל, שבא דוקא ע"י העבודה דבי"ת, חטא העגל ושבירת הלוחות]:

דוקא הלוחות האחרונות – שבאו ע"י הירידה למטה לפעול עבודת הבירורים (שזה נפעל ע"י הלוחות האחרונות) – פועלים את הגילוי ד„תעלומות חכמה כפלים לתושי'"[75] בתורה, בחי' פנימית ועצמית החכמה, למעלה מחכמה הגלוי' בלוחות הראשונות. שלכן ניתוסף עי"ז במשה רבינו (מקבל הלוחות האחרונות) „קרן עור פניו" (ע"ד „חכמת[116] אדם תאיר פניו"[117]) – שזהו אור עצמי שלמעלה מהתלבשות.

ולאידך: היות שהמעלה דלוחות האחרונות באה דוקא ע"י הירידה והתלבשות למטה בעולם (הבי"ת ד„בראשית"), „פסל לך" דאבנים בעולם (לא כמו הלוחות הראשונות שהם „מעשה אלקים"), עד שמהפכים גם את הענינים

---

101) שם, טו.

102) שם, יב. וקאי על חטא העגל כנ"ל הערה 29.

103) ועפ"ז תומתק עוד יותר השייכות דהג' ענינים (לוח"ר, שבירת הלוחות ולוח"א) לשם הפרשה („כי תשא") – כי בענין ה„ראש" (אל"ף) נכלל גם ענין הבי"ת (שבירת הלוחות) והגימ"ל (לוח"א).

104) פרשתנו לד, ל.

105) ראה ספורנו ס"פ ברכה: לעיני כל ישראל, כאמרו וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

106) לד, י.

107) ר"ה ד, א.

108) פרשתנו לד, יח.

109) ראה זח"ב קפו, א.

110) ראה לקו"ש חי"ז ע' 148. וש"נ.

111) פרש"י פרשתנו שם.

112) פרשתנו שם, כב.

113) פרש"י שם.

114) ירמי' ח, יג.

115) בהבא לקמן – ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע ב'עה. ע' ב'עז-עח. סה"מ תרס"ח ע' קלב. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קעז. עטר"ת ע' תכ. ועוד.

116) קהלת ח, א. וראה נדרים מט, ב.

117) אוה"ת שם.

הבלתי רצויים – לכן ה„קרן עור פניו" פעל „ויראו מגשת אליו", ולכן „ויתן על פניו מסוה"[118], בכדי להסתיר[119] גילוי אלקות שבתורה מה„התלבשות בענין הבירורים"[120];

אבל הסתר המסוה הוא לא בנוגע לבנ"י מצד עצמם – שכן „פנים בפנים דיבר ה' עמכם"[121] (בלי הסתר כלל). ולכן, בשעה שמשה „דיבר אל בני ישראל את אשר יצוה"[122] הוא הסיר את המסוה „וראו בנ"י את פני משה כי קרן עור פני משה"[123]. ורק בשעה שלמשה ובנ"י יש שייכות לעניני העולם (בכדי לפעול שם את הבירור בדרך התלבשות) – אז „והשיב משה את המסוה"[124], בכדי שהעולם יוכל לקבל את הגילוי ולא להתבטל ממציאותו. כלומר, שגם המסוה כוונתו – לא העלם, אלא בכדי שהגילוי יוכל להתקבל בעולם.

וע"י עבודתו של יהודי בבירור וזיכוך העולם הוא פועל, שגם כפי שיהודי נמצא בעולם הוא יוכל לקבל את הגילוי ד„קרן עור פניו", כפי שיהי' בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה (גימ"ל) – „ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך"[125] בבנ"י גם כפי שנמצאים ומתעסקים עם העולם, עד שעד"ז יהי' גם בעולם עצמו – „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו"[126], „אבן מקיר תזעק"[127], הגילוי דכח הפועל בנפעל.

יא. מג' ענינים אלו בפ' תשא ישנו לימוד בעבודת האדם בכל הזמנים, כאמור לעיל, שבהיותה פרשה שקוראין אותה פעם אחת בשנה, ישנו מזה לימוד לכל השנה כולה, ועאכו"כ בעמדנו בשבת פ' תשא עצמה כשקוראין – וצריך לחיות עם[128] – כל הפרשה:

ליהודי ניתן הכח לפעול את כל הענינים כולם – מתחלתם ועד סופם וכל מה שבינתיים, מ„אל"ף עד תי"ו", ובכללות – כפי שנחלקים בשלשת האותיות הראשונות, אל"ף בי"ת גימ"ל.

החל כפי שכל ג' ענינים אלו נמצאים בעבודתו בכל יום ויום:

מיד כשניעור משנתו (כשנעשה „ברי' חדשה"[129]) הוא אומר „מודה אני לפניך כו' שהחזרת בי נשמתי"[130].

האל"ף – היסוד וההתחלה – של עבודת היהודי הוא: הביטול וההודאה שלו להקב"ה (האל"ף ד„אנכ"י").

עד שכל מציאותו, האל"ף ד„אני" – „מודה . . לפניך", שכן ה„אני" של יהודי (גם כפי שנמצא למטה) הוא דבר אחד עם

---

118) פרשתנו שם, לג.

119) ביאור ופירוש ענין המסוה – ראה תורה שלימה כרך כ"א מילואים סימן ו. וע"ד הקבלה והחסידות – ראה שער הפסוקים וס' הליקוטים (להאריז"ל) סוף פרשתנו. אוה"ת פרשתנו ע' ב'פא. המשך תער"ב שם. תורת לוי יצחק ע' קצט. ועוד.

120) המשך תער"ב שם. וראה פירוש העקידה והאברבנאל סוף פרשתנו (נעתקו בתו"ש שם).

121) ואתחנן ה, ד.

122) פרשתנו שם, לד.

123) שם, לה.

124) שם.

125) ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו.

126) שם מ, ה.

127) חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה טז, א.

128) כתורת אדה"ז הידועה – „היום יום" ב' חשון. ובכ"מ.

129) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד. רס"ו.

130) „סדר היום" – הובא בעט"ז ריש שו"ע או"ח. שו"ע אדה"ז ס"א ס"ה (ובמהדו"ת שם ס"ו). סידור אדה"ז בתחלתו. וראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט.

ה„אני" וה„אנכי" שלמעלה (ישראל וקוב"ה כולא חד[131]) – וכמרומז בצורת אות א': יו"ד (יהודי) למטה ויו"ד (הקב"ה) למעלה וקו המחברם[132]. וכידוע שפשיטות של יהודי היא דבר אחד עם פשיטות העצמות[133]. וענין הפשיטות בא לידי ביטוי בגלוי באמירת „מודה אני" (ענין ההודאה, למעלה מכל ענין השמות)[134]. שלכן מנהג ישראל שכל בנ"י – אפילו ילדים קטנים וקטני קטנים – אומרים „מודה אני".

יתירה מזו: אפילו תיבת „מודה" טפלה ובטלה אל (האל"ף של) „אני", שכן העיקר כאן (לכאורה) הוא תיבת „אני" – כי מיד כשניעור משנתו ישנו לכל לראש מציאותו של האדם (עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים), ורק לאח"ז הוא (ה„אני") עושה פעולה, החל מהאמירה והפעולה ד„מודה . . לפניך". ואעפ"כ אומרים „מודה אני" ולא „אני מודה" – כי עד כדי כך ה„אני" של יהודי קשור עם הקב"ה, שהגם שבזמן קודמת מציאות ה„אני", אעפ"כ ה„אני" תיכף במצב דהודאה לפניך.

ולאחרי זה באים ברכות השחר ותפלת שחרית, ומביהכנ"ס לביהמ"ד[135] – כללות האל"ף דעבודת היום.

לאח"ז בא הבי"ת בעבודתו היומית של יהודי – „יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב"[136], הוא יוצא (מביהכנ"ס וביהמ"ד) לעולם (הבי"ת ד„בראשית ברא גו'") לעשות את העבודה במשך כל היום כולו, „הנהג בהן מנהג דרך ארץ"[137], התלבשותו והתעסקותו בעניני העולם באופן דמשאו ומתנו באמונה[138].

לאח"ז, בסיום וחותם היום בא הגימ"ל – גמר ושלימות עבודת היום, כשעושה את חשבון הנפש והסך־הכל דכל עניניו ומעשיו במשך היום, ובכללות – הוא עושה זאת בתפלת ערבית, עד לסיומה – „אך צדיקים יודו לשמך גו'"[139], הודאה לה' (כמו „מודה אני" בבוקר), אבל כגמר ושלימות העבודה, עד – קריאת שמע שעל המטה, ומוסר עצמו לגמרי להקב"ה – „בידך אפקיד רוחי"[140].

ועד"ז ישנם ג' ענינים אלו בכללות עבודתו של יהודי במשך ימי חייו – לאריכות ימים ושנים טובות – תחלת העבודה, אמצע העבודה, עד סיום ושלימות העבודה. ועאכו"כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד„מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלימות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

יב. והכח לכך שכאו"א מישראל יכול לפעול את כל הענינים (מתחלתם ועד סופם) בא מהאל"ף הראשון – שה„אני" של כאו"א מישראל קשור ודבר אחד עם „אנכי" שלמעלה, עד שאפילו כפי שיהודי יורד למטה בעולם – אזי כל העולם נברא „בשביל ישראל שנקראו ראשית", הראש

131) ראה זח"ג עג, א.
132) ראה „היום יום" ח' אדר א'.
133) ראה כתר שם טוב הוספות סקנ"ד.
134) ראה קונטרס שבהערה 130 סי"א.
135) ראה סוף ברכות. ועוד.
136) תהלים קד, כג.
137) ברכות לה, ב.
138) ראה שבת לא, א.
139) תהלים קמ, יד.
140) שם לא, ו.

והראשית דכל הבריאה כולה.

ויש לומר שהכח לגלות זאת בכאו"א מישראל בא ממשה רבינו, ועד"ז אתפשטותא דמשה שבכל דור[141], ובדורנו זה – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שעל־ידו נפעלים כל ג' הענינים דלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות, יחד עם קרני ההוד.

ועאכו"כ כשנמצאים בשבת שקוראין את כל הפרשה ד„כי תשא את ראש בני ישראל" (תשא – משה רבינו) – שנוסף לכך שבנ"י הם ראש בכלל, נעשה גם – בכחו של משה רבינו – הנשיאת ראש דבנ"י, שזה נותן את הכח לאח"ז לפעול את תוכן המשך הפרשה – הענין דאל"ף (לוחות הראשונות), הענין דבי"ת – העבודה בעולם, עד אפילו במצב דתחתון שאין תחתון למטה ממנו, ולהפכו ולהעלותו להדרגא דלוחות האחרונות, עם הגילוי דקרני ההוד, שבכחו של כאו"א מישראל לקבל, עד שע"י העבודה בעולם הוא פועל שגם בהיותו בעולם יוכל לקבל זאת.

יתירה מזו: נוסף לכך שכאו"א מישראל מקבל את הגילוי דקרני ההוד, נפעל הענין דקרני ההוד ביהודי עצמו[142] – מצד בחי' משה שבקרבו:

אדה"ז מבאר בתניא[143] במאחז"ל[144] עה"פ[145] „ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך", „אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא" – שמצד בחי' משה שבכל אחד „יראה מילתא זוטרתא" אצלו.

לפי"ז צריך להבין לאידך גיסא: איך מתאים לומר שאצל משה (ומשה שבכל א') ישנו ענין ד„זוטרתא" (קטנות)?

ויש לומר, שבמשה גופא ישנם כמה וכמה דרגות: רגלו של משה, גופו של משה, עד לראשו וכתרו של משה. ובנוגע ליראה תתאה[146], הקשורה עם רגלו של משה (ע"ד „רגלי העם אשר אנכי בקרבו"[147]), נאמר הלשון „מילתא זוטרתא". אבל למעלה מזה ישנם במשה ענינים שהם בדרגת בינוני, עד בדרגת רבתי, דרגת הראש ולמעלה מזה – כתר שלמעלה מהראש, שזהו הענין דקרני ההוד של משה – דרגת הכתר[148], כתר מלכות, כידוע[149].

ועד"ז מובן ג"כ בנוגע לבחי' משה שבכל ישראל – שמצד זה יהודי כולל בתוכו את כל הדרגות, מ„זוטרתא", „בינוני", עד „רבתי", עד – לענין הכתר (קרני ההוד). והחידוש בדבר הוא[150] –

---

141) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד.

142) ראה איכ"ר פ"ב, ו: עשר קרנות הן כו' קרנו של משה דכתיב כי קרן עור פניו כו', וכולן היו נתונות בראשן של ישראל, וכיון שחטאו ניטלו מהן כו', וכשישראל עושין תשובה הקב"ה מחזירן למקומם.

143) רפמ"ב.

144) ברכות לג, ב.

145) עקב י, יב.

146) ראה תניא שם.

147) בהעלותך יא, כא.

148) ועפ"ז יש לבאר הקשר דתחלת הפרשה וסיומה (ד„נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"): ע"י „תשא את ראש בני ישראל" (ע"י משה רבינו) נעשית ההתנשאות והעלי' לדרגת הכתר שלמעלה מן הראש. ושלימות גילוי זה הוא בקרני ההוד של משה (בסוף הפרשה), ומעין זה בבחי' משה שבכל א' מישראל.

149) ראה תנחומא ישן בהעלותך טו (תורה שלימה פרשתנו אות רלג). וראה פרש"י שבת פה, א (שקרני ההוד באו מכתרים שלקח משה). ובצפע"נ עה"ת כאן, שקרן עור פניו „הוה גדר מלוכה דאז נעשה מלך וכתר מלכות".

150) תו"א מגילת אסתר צא, סע"ב ואילך.

שענין הכתר (האמיתי) לא שייך בלעו"ז וניתן דוקא ליהודים (שכן הם „בני מלכים"[151] ויתירה מזו – „מלכים"[152], שבכל הזמנים ובכל המצבים – אפילו בזמן ומצב הגלות – יש ליהודי את הכתר מלכות דקרני ההוד.

ובכחות הנפש – כתר קאי על כח הרצון עד למסירת נפש[153]. שהרצון לה' של יהודי נמצא בתוקף בכל הזמנים, שלכן הי' ויש תמיד לבנ"י הכח לעמוד בגלות – כי אפילו כשרצונו בעניני קדושה ותומ"צ לא ניכר – גם אז רצונו האמיתי הוא לקיים את רצון ה', כפס"ד הרמב"ם הידוע[154].

ולא מיבעי בתחלת זמן הגלות, כשעוד הי' הענין ד„ותותר בימי רבי"[155], ובמשך זמן המשיכו לקדש ע"פ הראי'[156], אלא גם לאחרי זה[157] – אפילו בעומק הגלות – מאיר בכל התוקף והגילוי הכתר דקרני ההוד בבנ"י.

וזה נמצא בגלוי יותר ב„מאן מלכי רבנן"[158], ה„שופטיך" ו„יועציך" בכל דור ודור, עד לדורנו זה, החל מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כהכנה ל„ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה"[159], ובראשם – מלך המשיח, „וירם קרן משיחו"[160], והוא יחזיר „מלכות בית דוד ליושנה ולממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות וכו'"[161].

יג. ויהי רצון, שבעמדנו בחודש אדר ראשון, המהוה הכנה לאדר שני – ו„מיסמך גאולה לגאולה"[162], גאולת פורים (באדר שני) לגאולת פסח בחודש ניסן, חודש הגאולה – שתיכף ומיד ממש תבוא הגאולה האמיתית והשלימה, ובדרך ממילא יהיו חודש אדר שני וחודש ניסן חדשי הגאולה, באופן ד„מיסמך גאולה לגאולה".

ובפרט עי"ז שמוסיפים בקיום הוראת חז"ל[163] „משנכנס אדר מרבין בשמחה", ובפרט שנמצאים כבר כו"כ ימים לאחר הכניסה דחודש אדר ראשון, ולאחר פורים קטן, ושושן פורים קטן, המהוים הכנה לפורים גדול ושושן פורים גדול – באופן ד„זה הקטן גדול יהי'"[164], ולא רק „יהי'" לשון עתיד, אלא „הי'" לשון עבר והוה, עי"ז שחגגו את פורים קטן ושושן פורים

151) שבת סז, א.
152) תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).
153) ראה תו"א שם.
154) הל' גירושין ספ"ב.
155) רות ב, יד. שבת קיג, ב.
156) ראה רמב"ם הל' קדה"ח פ"ה ה"ג.
157) ולהעיר שב"ד סמוך אפשר לקדש ע"פ הראי' גם לאחרי החורבן (ראה רמב"ן בסהמ"צ מ"ע קנג. וראה מג"א שם בסופו). כמו שהי' כנראה בב"ד של הרי"ף (ראה בארוכה שיחות ליל ער"ה וש"פ בראשית (התוועדות ב') תשמ"ה). וידועה שיטת הב"י בדברי הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ד הי"א) בנוגע לסמיכה בזמן הזה, ועד שהב"י קיבל סמיכה ממהר"י בי רב (ראה קונטרס הסמיכה שבסוף שו"ת מהרלב"ח. תו"ש חי"ב במילואים. וראה שיחת ש"פ בראשית הנ"ל), וז"ל הרמב"ם: „נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דיינים ולסמוך אותם, הרי אלו סמוכים, ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים". ובפירוש המשניות (סנהדרין פ"א מ"ג) מבאר, שאם לא תאמר כן שאפשר לסמוך גם היום אי אפשר שתמצא ב"ד הגדול לעולם והקב"ה הבטיח שישובו שנאמר „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה".

158) ראה גיטין סב, סע"א.
159) ישעי' א, כו. וראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 780 ואילך.
160) ש"א ב, י.
161) רמב"ם הל' מלכים רפי"א.
162) מגילה ו, ב.
163) תענית כט, סע"א.
164) נוסח סדר המילה.

קטן בשמחה גדולה, ומוסיף והולך ואור ושמחה מיום ליום באופן ד„מעלין בקודש"[165], שאז ה„גדול יהי'" דפורים גדול ושושן פורים גדול יהיו עוד יותר, גדול למעלה מגדול[166].

וע"י שמחה פורצים את כל הגדרים[167], עד לעיקר – שמהרגע האחרון דהגלות נעשה הרגע הראשון דהגאולה, ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

---

165) ברכות כח, א. וש"נ.

166) ויש לקשר מועדים אלו (פורים קטן ושושן פורים קטן) עם המבואר לעיל בפרשת השבוע (כידוע שבכל המועדים של השנה יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן – של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצז, א)):

בימי הפורים „קיימו מה שקבלו כבר" במ"ת (אסתר ט, כז. שבת פח, א) ע"י המס"נ של היהודים בזמן ההוא (ראה סה"מ מלוקט ח"ו ע' קל־לא. וש"נ), ע"ד המעלה של לוחות האחרונות לגבי לוחות הראשונות (והרי יום הכפורים, שהוא רק כ־פורים, הוא מ"ת של לוחות האחרונות (משנה תענית כו, ב ובפרש"י. גמרא שם ל, ב). ובכח זה – מהפכים גם הענינים דלעו"ז (כמו חטא העגל), „ונהפוך הוא".

ועפ"ז מובן המאחז"ל (מגילה ז, ב) „חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ולכאורה – היתכן לומר בעניני קדושה שאא"פ להבחין בין „ארור המן" ו„ברוך מרדכי"?! ויש לומר הביאור בזה (ע"פ המבואר לעיל בפנים), שכל הכוונה ב„ארור המן" היא אך ורק כדי להביא עלי' נעלית יותר, למעלה מהעלי' בקדושה מצ"ע. וענין זה נעשה ע"י השמחה (לבסומי) בפורים, שמגלים הפנימיות ב„ארור המן" (מעלתו הכי נעלית), עד שמשום זה אא"פ להבחין בינו ובין „ברוך מרדכי" (ע"ד המדובר לעיל שכל הג' ענינים בפרשתנו (גם החטא והשבירה) תוכנם חד הוא – הענין ד„כי תשא את ראש בנ"י"). ולהוסיף, שהבירור של „ארור" (באות אל"ף) הוא למעלה יותר מענין של „ברוך" (הבי"ת של „בראשית"), המורה על הברכה שמצד טבע הקדושה.

ויש לומר שבשושן פורים ניתוסף חידוש נעלה יותר (לגבי פורים) – כמודגש בשמו שנקבע לדורות „שושן פורים" (ולא פורים דמוקפין וכיו"ב), ע"ש עיר הבירה של לעו"ז, אחשורוש מלך פרס [אף שלדינא ה"ז נוגע לכל עיירות מוקפות חומה מזמן יהושע בן נון, ולא רק עיר שושן. ובפרט ע"פ דברי הרמב"ם (הל' מגילה פ"א ה"ה) „ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותו הזמן . . ויחשבו כאלו הם כרכין המוקפין חומה אע"פ שהם עתה חרבין"] – כי בשושן פורים מודגש שגם הלעו"ז (שושן) הוא ענין של פורים (דקדושה), היינו לא רק הבירור של ק"נ, אלא גם של גקה"ט, ולא רק באופן שדוחים הרע, אלא שהרע עצמו נעשה טוב (ראה לקו"ש חט"ז ע' 413).

ובזה גופא – ניתוסף בשנה מעוברת, שיש בה פורים קטן ושושן פורים קטן, אשר „זה הקטן גדול יהי'", כמ"ש (עמוס ז, ב. וראה חולין ס, ב) „מי יקום יעקב כי קטן הוא", שע"י הביטול (תשובה) בדרגא בי"ת, נעשית העלי' וגדלות יתירה (ע"ד דלוחות האחרונות – ראה לקו"ש חכ"ו ע' 250) בפורים ושושן פורים גדול. [וכמודגש בלשון „יקום" – המורה על אתהפכא ממעמד ומצב בלתי רצוי].

167) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

לעילוי נשמת
ר' **יהודה** ב"ר **צבי הירש** ע"ה **סטראל**
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת **טשארנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה **סטראל**
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.
*
נדפס ע"י בנם
הוו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**
* * *
לעילוי נשמת
ר' **גדלי' חנוך** ב"ר **פינחס** ע"ה **סניידער**
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות
זוגתו מרת **חנה** בת **רייזל** תחי' **סניידער**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*
נדפס ע"י חתנם ובתם
הוו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**

לעילוי נשמת

ר' **אפרים פישל** ב"ר **יעקב** ע"ה **פישביין**

נפטר ביום י"ח אדר א' ה'תשע"ו

זוגתו מרת **ליבא נסא (לידי'ה)** ב"ר **אברהם נחמי'** ע"ה **פישביין**

נפטרה ביום י"ז מנחם-אב ה'תשפ"ד

בתם מרת **עדי מלכה ציפורה** ב"ר **אפרים פישל** ע"ה **אפשטיין**

נפטרה ביום כ"ט טבת ה'תשפ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שנגנן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"
ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א
מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א

למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הרה"ח וכו' ר' **מיכאל** בן ר' **נתן** ע"ה **ניגן**

נפטר ביום י"ג אדר ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת **רויזא** בת **רבקה** תחי' **ניגן**

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, לקדשות ולפרטים נוספים טל.: **(718) 753-6844**

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתינו באינטרנט: http://www.torah4blind.org